

Az Európai Számvevőszék különjelentése a városok környezeti szennyezettségéről az Európai Unióban: légszennyezés és zajártalom
Európai Számvevőszék, Special Report 02/2025. 15. 01. 2025 (56 p.)

Kulcsszavak: környezetegészségügy, légszennyezés, zajártalom, Európai Számvevőszék, Európai Unió

Forrás Internet-helye:

<https://www.eca.europa.eu/en/publications/sr-2025-02> ;

https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/SR-2025-02/SR-2025-02_EN.pdf ;

Aktuális kapcsolódó: Concept Note. Second Global Conference on Air Pollution and Health 25 to 27 March 2025 in Cartagena, Colombia:

<https://www.who.int/publications/m/item/concept-note--second-global-conference-on-air-pollution-and-health>

- A városi területeken javult a levegő minősége, de a jövőben nehézségeket jelent majd az előírások betartása.
- Az Unió 2030-ra kitűzött zajszennyezés-mentességi céljának teljesítése nehéz feladatnak tűnik.
- Európa városai számára gondot okoz eredményes ellenintézkedések bevezetése.

A városi szennyezés továbbra is az egészséget fenyegető legnagyobb környezeti ártalmak közé tartozik az Unióban – hívja fel a figyelmet az Európai Számvevőszék jelentése. Az európai városokban a javulás ellenére még mindig túl nagy a zaj, és túl magas a légszennyezés szintje. A Számvevőszék szerint ez különösen aggályos, ezért az Uniónak és tagállamainak fokozniuk kell erőfeszítéseiket annak érdekében, hogy az elkövetkező években megfeleljenek a szigorúbb előírásoknak.

Az uniós polgárok háromnegyede városi területeken él, ezért különösen ki van téve a levegő- és zajszennyezésnek. Az Európai Környezetvédelmi Ügynökség szerint a légszennyezés évente legalább 250.000 ember halálát okozza Európában. Emellett a túlzott mértékű zajnak való hosszú távú kitettség olyan káros egészségügyi hatásokkal járhat, mint az alvászavar, a szorongás, a kognitív zavar és a mentális egészségügyi problémák, amelyek Európában évente 48.000 új szívbetegséghez és 12.000 korai elhalálozáshoz vezetnek. Az Unió szabályokat vezetett be annak érdekében, hogy 450 millió polgárát megvédje a levegő- és zajszennyezéstől. Az Európai Bizottság emellett arról számolt be, hogy a 2014–2020-as időszakra 46,4 milliárd eurót, a 2021–2027-es időszakra pedig 185,5 milliárd eurót mozgósított a tiszta levegővel kapcsolatos célkitűzések támogatására.

„Kedvező fejleményekről számolhatunk be a városi szennyezés elleni küzdelemben, nagy hiba lenne azonban, ha ezután megpihennénk a babérjainkon – jelentette ki Klaus-Heiner Lehne, a Számvevőszék ellenőrzésért felelős tagja. – Az Uniónak és tagállamainak fel kell ismerniük, hogy további jelentős erőfeszítések nélkül nem lehet ambiciózus célokat elérni.”

A számvevők megbizonyosodtak róla, hogy összességében javult a levegőminőség az Unióban. Figyelmeztetnek azonban arra, hogy a levegőszennyezés – különösen a személygépkocsik és tehergépkocsik által okozott nitrogén-dioxid-koncentráció (NO₂) – továbbra is komoly problémát jelent. 2022-ben a szennyezés 10 tagállamban még mindig meghaladta a nitrogén-dioxidra (NO₂) vonatkozó jelenlegi uniós határértéket. Mivel az uniós levegőminőségi előírások hamarosan szigorúbbak lesznek, az Európai Unió városainak fokozottabban kell fellépniük az új uniós előírások betartása és az Egészségügyi Világszervezet (WHO) által ajánlott szintekhez való közeledés érdekében.

A zaj a városi szennyezés másik problémaforrása, amelyre gyakran nem fordítanak kellő figyelmet. A számvevők következtetése szerint az ilyen típusú szennyezés uniós szintű csökkentése terén elért eredmények értékelése gyakorlatilag lehetetlen. A legtöbb tagállamban hiányosságok és késedelmek tapasztalhatók a zaj nyomon követésében, ezért nem állapítható meg erre vonatkozó tendencia. Az adatok tanúsága szerint a közlekedési zaj által érintett személyek számának 30%-os csökkentésére vonatkozó 2030-ra kitűzött zajszennyezés-mentességi cél valószínűleg nem teljesül. A becslések szerint a legjobb esetben is legfeljebb 19%-os csökkentés érhető el, de a legrosszabb forgatókönyv szerint 2030-ig ez az arány akár 3%-kal is növekedhet.

A városok ugyanis nehezen tudják eredményesen kezelni a lég- és zajszennyezést. Ennek okai közé sorolhatók a következők: a hatóságok közötti elégtelen koordináció és az intézkedések megkérdőjelezhető eredményessége, nem beszélve a helyi lakosság ellenállásáról. Vegyük például azokat a zöld zónákat („zöld folyosókat”), ahol a gyalogosok és a kerékpárosok elsőbbséget élveznek a személygépkocsikkal szemben. A számvevők megállapították, hogy ezek előnyökkel járnak ugyan a helyiek számára, de a környező utcákban rontják a levegő minőségét és a zajszintet. Az alacsony kibocsátású zónák – amelyek hozzájárulnak a levegő- és zajszennyezés csökkentéséhez – ugyancsak egyre érzékenyebb kérdést jelentenek. A Barcelonában és Krakkóban történő bevezetésükre irányuló kísérletek például jogi problémákba ütköztek a hátrányos megkülönböztetés, illetve a szabad mozgás korlátozása miatt, ami az intézkedés leszűkítéséhez, illetve elhalasztásához vezetett.

A számvevők azt is megállapították, hogy az Európai Bizottság kötelezettségszegési eljárása hosszadalmas és nem mindig biztosítja eredményesen, hogy az ellenőrzött városok megfeleljenek a lég- és zajszennyezésre vonatkozó uniós szabályoknak.